

Viitasaaren kaupungin VAKA-työryhmän raportti

SISÄLLYSLUETTELO

Tausta.....	3
Siirtokelpoisten elementtien vaihtoehto	4
Varhaiskasvatuksen vaikutukset	5
Tilapalvelun vaikutukset	10
Ruokapalveluiden vaikutukset	11
Siivouspalveluiden vaikutukset	13
Strategiset vaikutukset	13
Muut taloudelliset vaikutukset	16
Nykytilannetta puoltavat vaikutukset.....	17
Muut kiinteistöt.....	17
Siirtokelpoisen päiväkodin rakentamisen investointikustannukset	18
Johtopäätökset ja työryhmän esitys.....	20

Tausta

Kaupunginvaltuusto on iltakoulussaan 17.6.2024 todennut, että varhaiskasvatuksen palvelujen järjestämistä laaja-alaisesti selvittämään on tarkoituksenmukaista perustaa työryhmä (VAKA-toimikunta).

Iltakoulussa todettiin, että palvelujen järjestämistä selvittäessä tulee ottaa huomioon muun muassa vuorohoito, yöhoito sekä miltä alueilta päivähoitoon tulijoita on ja kuinka paljon.

Viitasaaren kaupunki on lähivuosina toteuttanut useita selvityksiä ja varhaiskasvatuksen ratkaisuja on käsitelty useasti kaupungin päätöksentekokoelmissä.

Aiemmin on tehty mm. kustannusarvioita kaupungin olemassa olevien rakennusten muuttamisesta päiväkodiksi tai kustannusarvioita marjametsän laajentamisesta. Näistä esimerkkeinä on Marjametsän laajentaminen (v.2023), jolloin tavoitehinta-arvio on ollut 2 985 000 €. Päiväkeskuksen muuttamisesta päiväkodiksi oli tavoitehinta-arvio (v.2023) n. 2 633 000 €.

Molempien hankkeiden osalta indeksikorjaus nostaa hintaa vuodesta 2023, eli kustannusarviot ovat nykypäivän hintatasoon alhaisempia.

Koska uudisrakennus ja olemassa olevan rakennuksen muuttaminen on ollut merkittävä osa aiempaa selvitystyötä, vaka-työryhmä keskittyy raportissa selvittämään nykytilannetta verrattuna markkinakartoituksessa esille tulleisiin vaihtoehtoihin, erityisesti siirtokelpoiseen päiväkotiin, jonka kustannusarvio jäisi puoleen uudisrakennusvaihtoehdosta, ja lisäksi rakennus muuntojoustavuutensa ansiosta mahdollistaisi myös rakennuksesta luopumisen esimerkiksi myymällä siirtokelpoiset elementit.

Työtyhmää ohjaava iltakoulu pidettiin 17.3.2025

Toimikunnan kokoonpano:

Päivi Vuorio	sivistys- ja hyvinvointilautakunnan edustaja
Sisko Linna	elinympäristön ja asumisen lautakunnan edustaja
Maria Kilpeläinen	varhaiskasvatusjohtaja
Satu Pasanen	päiväkodinjohtaja
Minna Herttua-Mattinen	varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Riitta Kemppainen	siivoustyönjohtaja
Jukka Tuohimaa	elinympäristön ja asumisen palvelualuejohtaja
Oskari Talvitie	kiinteistöpäällikkö
Sari Ala-Korpi	ravitsemustyönjohtaja, varajäsen
Jouni Häkkinen	sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Pirjo Kumpulainen	sihteeri

Toimikunta on kokoontunut:

29.1.2025

17.2.2025

10.3.2025

17.3.2025

25.3.2025

Siirtokelpoisten elementtien vaihtoehto

Työryhmän kokouksissa nykyisistä n. 3 miljoonan euron vaihtoehtojen rinnalle selvitykseen on tullut myös siirtokelpoisen päiväkodin rakennuttaminen. Uusien vaihtoehtojen etsiminen on ollut tarpeen, koska nykytilanteen säilyttämisen ja suuren investoinnin lisäksi ei ole ollut esillä muita vaihtoehtoja.

Markkinakartoituksessa kaupunki sai tarjouksen, jossa 4 ryhmäisen päiväkodin saisi toimitettuna 1 284 552 € (alv 0%) hintaan. Työryhmän näkemyksen mukaan siirtokelpoisilla elementeillä omalle tontilleen on monta hyvää puolta verrattuna muihin vaihtoehtoihin:

1. Elementtien realisointi on mahdollista, mikäli esimerkiksi 10–15 vuoden päästä nähdään, ettei tiloille ole ollenkaan käyttöä.
2. Elementit voidaan siirtää kaupungin sisällä.
3. Käyttötarkoitusta mahdollista muuttaa.
4. Tilat täyttävät pysyvän rakennuksen rakennusmääräykset ja energiamääräykset - käyttöikä voidaan jatkaa, mikäli lapsiennusteet eivät toteudu tilastojen mukaisesti. Rakennusta ei ole syytä luvittaa tilapäisenä rakennuksena.
5. On selkeästi edullisempi vaihtoehto verrattuna marjametsän laajentamiseen tai olemassa olevan rakennuksen käyttötarkoituksen muutokseen.

Elementtivaihtoehdon muista vaikutuksista avattuna palvelualue- ja tiimikohtaisesti.

Varhaiskasvatuksen vaikutukset

Varhaiskasvatuksen tilannetta on tarkasteltu lapsilähtöisyyden, toiminnallisuuden ja pedagogiikan kannalta.

Nykyinen tilanne:

- Uusi varhaiskasvatustilanne, joka astui voimaan 2018, muutti Viitasaaren kaupungin varhaiskasvatustilanteen. Uusi laki velvoittaa jokaiselle lapselle kokoaikaisen subjektiivisen oikeuden varhaiskasvatukseen maanantaista perjantaihin klo 6.30–17.00 välisenä aikana. Enää ei ole osa-aikaisia lapsia, vaan jokainen lapsi on täysiaikainen varhaiskasvatuspaikan käyttäjä. Vanhemmat valitsevat lapsen varhaiskasvatuspäivät ja ne pitää käydä myös varhaiskasvatukseen. Ennen uutta lakia voitiin ns. sijoittaa kaksi lasta käyttämään samaa paikkaa. Nykyisin ei enää ole mahdollista, koska ryhmän lapsimäärä ei saa ylittää lain määräämää lukua.
- Lain voimaan tultua, varhaiskasvatukseen haki ennätysmäärä lapsia. Heille piti nopealla aikataululla järjestää paikat. Siksi yksiköitä on nyt kaikkiaan yhdeksän ja perhepäivähoitajat lisäksi.
- Vuorohoito: vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta. Vuorohoito järjestetään huoltajan työn tai opiskelun vuoksi. Vuorohoitoa on arkipäivisin ennen klo 6.30 ja klo 17.00 jälkeen tapahtuva hoito sekä viikonloppuhoito ja yöhoito.
- Nykyisessä yhteiskunnassa vanhempien työ ei keskity klo 8.00–16.00 väliselle ajalle.
- Päivän ajan (klo 6.30–17.00) paikkoja on riittävästi, mutta vuorohoidon tarve on suurta. Marjametsään on pyritty kokoamaan kaikki vuorohoidon tarvitsijat. Siellä oleva Oravanpesä on suunniteltu ja rakennettu vuorohoitoa/yöhoitoa ajatellen, sprinklaukset yms. Kaikki vuorohoitoa tarvitsevat eivät mahdu Marjametsään, koska alle 3-vuotiaiden ryhmään Pupunpesään ei mahdu.
→ nyt vuorohoito on levinnyt moneen yksikköön. Usea yksikkö toimii klo 6.00–17.30. Joten yötyö/iltatyöläisiä maksetaan paljon.
Henkilöstöresurssia tarvitaan.
- Usean pienen yksikön takia toiminta on hajanaista, haavoittuvaista, työlästä ja kallista.
- Haavoittuvuus yhden ryhmän yksiköissä: kun yksikin työntekijä on pois, hänen tilalleen pitää järjestää sijainen. Isommassa yksikössä voidaan tarkastella koko talon henkilöstötilanne ja usein sijaisapua löytyy sieltä ilman ulkopuolista sijaista. Talon sisäiset sijaistamiset eivät välttämättä tarvitse olla koko päivän mittaisia. Pienissä yksiköissä tämä ei onnistu.
- Usein vaihtuvat sijaiset kuormittavat ryhmän toimintaa vaikuttaen lapseen ja henkilökuntaan. Sijaisjärjestelyissä pyrimme pysyvyyteen, jotta olisi sama sijainen, mutta useinkaan se ei järjesty.
- Marjametsään on helpompi saada sijaisia kuin pieniin yksiköihin.

- Lähiesihenkilöllä (päiväkodin johtajalla) kuluu paljon aikaa kiertäessään eri yksiköitä. Jokaisessa yksikössä pidetään jokaviikkoinen palaveri, se vie monta päivää viikossa. Palaveriaika pitää olla klo 12.00 (päivälevon aika), jotta mahdollisimman moni henkilö pääsee mukaan. Eli yhtenä päivänä voi pitää vain yhdessä yksikössä palaverin. Isommassa yksikössä menisi vain yksi päivä palaveriin ja aikaa jäisi muulle lähiesihenkilötyölle, pedagogiselle kehittämistyölle jne.
- Vaikka yksiköt ovat pieniä, ne tarvitsevat aivan saman toiminnanohjauksen ja suunnittelun kuin isokin yksikkö.
- Tällä hetkellä Viitasaaren kaupunki joutuu hoitamaan 160 lapsen varhaiskasvatuksen todella haastavasti johtuen tila-tilanteesta.
- Huoneistot, jota ei ole alun perin suunniteltu päiväkodeiksi, ovat myös työntekijöiden kannalta vaativampia. Työergonomia on huomioitu niin pitkälle kuin se on mahdollista, mutta puutteita on. Esimerkiksi kuraeteisten ja oikean kokoisten lasten vessojen puute ja toimiva vaatehuolto.
- Tapahtumien järjestäminen on haasteellista pieniin yksiköihin. Tapahtumat järjestetään usein joko Marjametsässä tai Areenalla. Pieniin yksiköihin ei mahdu. Kuljetus pienistä yksiköistä tapahtumaan kyllä järjestetään, mutta bussilla tai kävellen matkustamisessa on aina omat riskinsä ja vaatii oman kustannuksen. Marjametsästä tai sen läheisyydestä on hyvä kulkea Areenalle, kirjastoon jne.
- Uudistettu tasa-arvo- ja yhdenvartaisuuslaki on tullut voimaan kesäkuussa 2023. Tällä hetkellä kaikilla viitasaarelaisilla lapsilla ei ole tasa-arvoinen varhaiskasvatuspaikka.

Keskitetty varhaiskasvatus:

- Laadukas ja turvallinen varhaiskasvatus kaikille lapsille!
- Kun tilat on suunniteltu ja rakennettu päiväkodiksi, ne ovat tarkoitukselliset ja terveet (sisäilma, äänieristys, äänimaailma) sekä piha-alueet ovat turvalliset.
- Wc-tilat ja eteiset saadaan asianmukaisiksi uudessa tilassa (vaatehuolto ym.)
- Turvallisuus (ei portaita sisätiloissa, autoteiden sijoittuminen kauemmaksi)
- Pedagoginen ja ammatillinen tuki on helposti saatavilla naapuriryhmästä.
- Jotkut lapset on sijoitettava päiväkotiryhmiin, joissa toimii varhaiskasvatuksenopettaja. Perhepäivähoito tai ryhmis eivät sovellu esimerkiksi varhennettuun esiopetukseen erityisen tuen lapsille.
- Erityisopetus on sujuvampaa, kun lapset ovat keskitetympin vain muutamassa talossa ja lapsen tarvitsemia tuki- ja toimintaryhmiä voidaan järjestää tällöin paremmin.
- Kaikille viitasaarelaisille lapsille tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen järjestäminen tarkoituksellisissa ja laadukkaissa tiloissa.

- Päiväkodissa voi olla lapsia poikkeuksellisesti (esim. varahoidossa muutaman päivän) yli ryhmän suunnitellun määrän, jos suhdeluku on lain mukainen, eli työntekijöitä suhteessa lapsiin oikea määrä.
- Ryhmäperhepäivähoidossa (ryhmiksessä) ei koskaan voi olla yli 12 lasta, vaikka hoitajia olisi enemmän. Ryhmiksiä on tällä hetkellä Muksumäki, Kulmala, Peipposet ja Tenavatasku Kymönkoskella.
- Isommassa yksikössä voidaan suunnitella henkilöstön työvuorot painottumaan keskipäivälle, jolloin lapsia on eniten paikalla. Esimerkiksi päivittäinen aamukokoontuminen yhteen ryhmään yhden/kahden työntekijän voimin. Siitä hajaantuminen omiin ryhmiin, kun lapsia ja henkilökuntaa alkaa tulla enemmän. Näin säästetään äärivuorojen työvoimaa.
- Paremmat materiaaliset resurssit.
- Tapahtumien järjestäminen sujuvaa isompaan päiväkotiin tai Areenalle, kuljetus pienistä yksiköistä (kuljetuskustannus), ison yksikön tarjoama toiminnan monipuolisuus.
- Etäisyys lasten tarvitsemiin palveluihin lähemmäksi kaikille (hiihtomaa, luistinerata, kirjasto, urheilukenttä, Areena), jos uusi sijoittuu lähelle Marjametsää.
- Rekrytointivaikutus, hyvin varusteltu (päiväkodiksi suunniteltu) päiväkotihoukuttelee koulutettua henkilökuntaa.
- Viitasaaren suurimmassa päiväkodissa Marjametsässä on 60 lasta. Toinen mahdollinen päiväkotiohjelma olisi samankokoinen. Kolmanneksi päiväkodiksi jäisi Miekkarinteen päivähoitokeskus, jossa on 30 lasta. Päiväkoteihin mahtuisi yhteensä 150 lasta ja lisäksi perhepäivähoidon kahdeksan lasta. Näiden lisäksi Kymönkosken Tenavataskuun mahtuisi kahdeksan lasta. Kaikki Viitasaaren varhaiskasvatusta tarvitsevat lapset mahtuvat näihin yksiköihin.
- Tarkoituksen mukaiset ja laadukkaat päiväkodit ovat kaupungille myös imagoasia, veto- ja pitovoimatekijä.
- Ruoka- ja siivouspalvelujen keskittäminen.

Perhepäivähoito vaihtoehtona

- Päivän ajan (klo 6.30-17.00) varhaiskasvatuspaikat riittävät. Tarvitaan lisää vuorohoidon paikkoja. Perhepäivähoito ei palvele sitä.
- Perhepäivähoitajan työpäivä on pääsääntöisesti klo 8.00-16.00. Kaikki tuon ajan yli menevät ajat ovat ylityötä hoitajalle, joten heille kertyy paljon tasausvapaita. Noiksi päiviksi lapsille pitää järjestää varahoitopaikka. Aina ei järjesty sama paikka --> lapsille tulee monta aikuiskontaktia, se ei ole lapsilähtöinen ratkaisu. Sama tilanne on myös perhepäivähoitajan sairastuessa.
- Perhepäivähoitajan työ ei houkuttele. Työ on raskasta ja vaativaa, koko perheen sitouttavaa työtä, oma koti on lasten hoitopaikkana/työpaikkana. Lasten hoidon ohella on valmistettava ruoka ja siivottava.

- Nykyisin on paljon erityistä tukea ja hoitoa tarvitsevia lapsia. Tällaiset lapset hyötyvät eniten päiväkodin tarjoamasta varhaiskasvatuksesta.

Avoin varhaiskasvatus

- Perhekeskuksessa Perhetuvalla toimii avoin varhaiskasvatus. Toimintaa on kerhomuotoisesti maanantaista perjantaihin. Kerhoja on kahdenlaisia: perhekerhot ja lastenkerhot.
- Maaliskuun 2025 tilaston mukaan Viitasaarella on 0–5-vuotiaita lapsia 180. Varhaiskasvatuksessa on kirjoilla tällä hetkellä (maaliskuu 2025) 160 lasta. Viitasaarelaiset lapset käyttävät täysiaikaista varhaiskasvatusta noin 90 %.

Henkilöstökulut on laskettu nykyisen ja mahdollisen uuden tilanteen mukaan.

Laskelmassa on yhdistetty neljä pientä yksikköä (Tuulentupa, Taikatasku, Kulmala ja Muksumäki) ja niistä muodostuu nykyisen Marjametsän kokoinen päiväkoti.

Päiväkodissa on kolme ryhmää: alle 3-v. ryhmä, yli 3-v. ryhmä ja sisarusryhmä 1–5 –vuotiaille, lapsia n.60.

Keskitetty varhaiskasvatus säästää henkilöstökuluja noin 114 500 € vuodessa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömenot nykytilanne

Marjametsän päiväkoti lapsia 60	614 469 €
Miekkarinteen päivähoitokeskus lapsia 30	297 609 €
Taikataskun päiväkoti lapsia 21	155 583 €
Tuulentuvan päiväkoti lapsia 21	172 682 €
Kulmalan ryhmäperhepäivähoito lapsia 12	138 898 €
Muksumäen ryhmäperhepäivähoito lapsia 8	86 811 €
Tenavataskun ryhmäperhepäivähoito (Kymönkoski) lapsia 12	138 898 €
Perhepäivähoitajat lapsia 12	103 754 €
Avoin varhaiskasvatus	43 651 €
Varhaiskasvatuksen erityisopetus	49 364 €
Hallinto	260 612 €

Yht. **2062336 €**

Varhaiskasvatuksen henkilöstömenojen vertailu (mahdollinen uusi tilanne)

Marjametsän päiväkoti, lapsia 60, 3 ryhmää	576 629 €
Miekkarinteen päivähoitokeskus, lapsia 29, 2 ryhmää	259 230 €
Uusi talo, lapsia n. 54, 3 ryhmää	500 948 €
Tenavataskun ryhmäperhepäivähoito Kymönkoski, lapsia 12	138 898 €
Perhepäivähoitajat lapsia 8	69 169 €
Avoin varhaiskasvatus	43 651 €
Varhaiskasvatuksen erityisopettajat	98 728 €
Hallinto	260 612 €

Kaikki yht. **1 947 869 €**

Nykyinen tilanne	2 062 336 €
Mahdollinen uusi tilanne	1 947 869 €
Erotus, joka olisi säästöä nykyiseen tilanteeseen verrattuna	114 3467 €

Tilastokeskuksen väestöennusta 2024

	Väestö 31.12. (ennuste 2024)					
	0	1	2	3	4	5
Viitasaari						
2025	31	33	40	28	40	30
2026	31	32	32	39	29	39
2027	29	32	32	33	38	29
2028	29	32	30	33	32	37
2029	29	30	31	32	31	32
2030	29	30	30	31	31	32

Tilapalvelun vaikutukset

Tilapalvelu laskuttaa kiinteistökustannukset sisäisesti, niin itse tuotettujen palveluiden osuudet kuin läpilaskutuksena kohteille ulkoa ostetut. Tilapalvelun laskuttamia ylläpitokustannuksia ovat mm.: kiinteistöhuolto, vesi, sähkö, lämpö, kiinteistövarsiointi, ulkoa vuokratun tilan tilavuokra, pihojen lumenpoistot liukkaudentorjunta jne.

Vuodelta 2024 kulut ovat olleet seuraavat:

kp nro		Ulkoinen vuokra	Tilapalvelun henkilöstökulu	Lämpö	Vesi	Sähkö	Muut kulut	Toimintakulut yht.
42481	Tuulentupa	-	2 249	2 616	1189	3 753	5 601	15 135
42420	Kulmala	-	4 886	(sähkö-lämmitys)	883	3 011	4 742	11 180
42497	Muksumäki	21 222	5099	Sis. vuokraan	Sis. vuokraan	Sis. vuokraan	40	23 845
42486	Taikatasku	24 261	8 189	Sis. vuokraan	230	3 004	52	31 414
	SUMMA	45 483	20 423	2 616	2302	9 768	10 435	91 501

Tilapalvelun näkökulmasta useat erilliset pienet yksiköt tuovat yhteen isoon yksikköön verrattuna arviolta kolminkertaiset kustannukset kiinteistöhuoltoon ja kiinteistövarsiointiin. Vesikustannukset eivät todennäköisesti juuri muuttuisi. Yhteenlasketut sähkö- ja lämmityskulut putoavat todennäköisesti, jos siirrytään uuteen ja energiatehokkuudeltaan tehokkaampaan rakennukseen (huom. Kulmala on suorasähkölämmitteinen). Lumenpoistoon ja liukkaudentorjuntaan kuluu näennäisesti hieman aiempaa enemmän rahaa, sillä ne sisältyvät nyt kahdessa kohteessa vuokraan.

Tilapalvelu arvioi muutoksen seurauksena jatkuvien kustannusten säästöksi vuoden 2024 kustannustasolla **62 000 euroa**, joka koostuu ulkoisten tilavuokrien loppumisesta (n. 45 500 euroa) sekä muista toimintakulujen pienenemisestä (n. 17 500 euroa). Kustannussäästö on arvioitu siten, että uusi yksikkö olisi Marjametsän välittömässä läheisyydessä, jolloin Tilapalvelun toimintaan sisältyä selviä synergiaetuja.

Ruokapalveluiden vaikutukset

Ruokapalveluiden vaikutukset ovat pääasiassa keittiön työjärjestelykysymyksiä, jossa nykytilanne vaikeuttaa keittiön toiminnan kehittämistä.

Tällä hetkellä esimerkiksi ruoan kuljettaja ei ehdi toimittaa ruokaa Huopanan koululle, koska aterioiden kuljettaminen keskustassa vie paljon aikaa.

Prosessi menee jokaiselta päiväkotipisteeltä seuraavalla tavalla:

1. Ateriatilaukset ja elintarviketilaukset keskuskeittiölle: yhdistelmätyöntekijä tai hoitaja. Kohteissa, joissa ei ole yhdistelmätyöntekijää tilauksen tekee hoitaja.
2. Aamupalan laitto: yhdistelmätyöntekijä / hoitaja
3. Tilausten vastaanotto, tulostus, suunnittelu: kokki
4. Pääruunavalmistus: kokki
 - Dieettien valmistus ja välipala: Dieetikokki
 - Salaatin valmistus: Ravitsemistryöntekijä
5. Pakkaus: kokki, dieetikokki, ravitsemistryöntekijä
6. Kuljetus: kuljettaja
7. Aterioiden tarjoilu, astiahuolto, välipala, kuljetuslaatikoiden pesu: yhdistelmätyöntekijä / hoitaja
8. Kuljetusastioiden ja laatikoiden palautus keskuskeittiölle
9. Tarvittaessa likaisten kuljetusastioiden, laatikoiden pesu, hyllyyn laitto
10. Laskutus: yhdistelmätyöntekijä / hoitaja, ravitsemistryönjohtaja, toimistosihiteeri, talousjohtaja, Monetra (rahat siirtyvät päivähoidolta ruokapalvelulle)
11. Pisteiden siivous

Lapsimäärästä riippumatta jokainen yksikkö vaatii saman työn, ainoastaan annosten lukumäärä vaihtelee. Lisäksi pienten astioiden paistaminen vie uuniresurssia suhteessa enemmän, koska ei voi käyttää uunin tehokkaalle käytölle suunniteltuja isompia GN-astioita.

Hyödyt mikäli yksiköitä olisi vähemmän:

1. Mahdollista vähentää yötyötä. Yötyöt klo: 6.00. (säästetään yötyölisän maksu)
Tällä hetkellä yötyötä kertyy viikossa n. 10 h. +30 % yötyökorvaukset, noin 5000 € - 10 000€ vuodessa.
2. Kuljettajan työaika säästyy. Kuljetus järjestelyt on kokonaisuutena mietittävä uudestaan.
3. Keittiö työn ajoituksen uudelleen organisointi. Ravitsemistyöntekijöitä tarvitaan edelleen viisi koska oppilasruokailun hoitaminen ei pienemmällä työntekijämäärällä onnistu.
4. Keskuskeittiöllä työvaiheet yksinkertaistuvat (tilausten vastaanotto, elintarvikkeiden pakkaus, suunnittelu, pääruuan, dieetin, salaatin, välipalan valmistus, pakkaus, astiahuolto,)
5. Laskutus yksinkertaistuu

Siivouspalveluiden vaikutukset

Tällä hetkellä pienissä päiväkodeissa on 2 yhdistelmätyöntekijää 80 % työajalla. Yhdistelmätyöntekijät ovat työskennelleet tuulentuvassa ja taikataskulla. Muksumäen ja Kulmalan ollessa ryhmäperhepäivähoitopaikkoja, siivoustyöt ja ruoan jakelutehtävät kuuluvat hoitajille.

Ratkaisussa, jossa 4 erillistä päiväkotiryhmää yhdistettäisiin yhdeksi päiväkodiksi, säästettäisiin henkilöstökulussa 0,6 henkilötyövuotta. Laskelma perustuu siihen, että uudella päiväkodilla voitaisiin toteuttaa työt yhdellä 100 % yhdistelmätyöntekijällä. Työt suunniteltaisiin kokonaisuutena nykyisen marjametsän päiväkodin ja uuden perustettavan päiväkodin kesken. Kokonaisuutena marjametsä ja uusi perustettava päiväkotitoimitus yhteensä kolmella ruoka- ja siivouspalvelun työntekijällä.

Strategiset vaikutukset

KIINTEISTÖSTRATEGIA

Suunniteltu päiväkotiratkaisu mahdollistaa kiinteistöstrategiatasolla monia asioita. Selvitysryhmän näkemyksen mukaan päiväkotiratkaisu voi osaltaan ratkaista päiväkotikustannuksia suurempiakin kiinteistöstrategisia tavoitteita, joissa lopulta yhdyskuntarakenne tiivistyy ja nettomääräisesti omistettavien kiinteistöjen lukumäärä ja pinta-ala vähenee, ja samanaikaisesti huonokuntoisimmista kiinteistöistä päästäisiin eroon, joka on olennainen osa hyvää kiinteistöjohtamista.

Esimerkkejä päiväkotiratkaisun mahdollisista vaikutuksista

1. Miekkarinteen päiväkotitoimitus tarvitsee korjausta ulkoseinien alaosiin ja alapohjaliittymiin. Korjausten ajaksi Miekkarinteen yksikkö tarvitsee väistötilat. Uuden isomman yksikön valmistuminen mahdollistaisi Miekkarinteen siirtymisen väistöön uuteen rakennukseen, eikä muodostuisi turhia väistötilakustannuksia esimerkiksi parakkirakennuksen vuokrien muodossa. Miekkarinteen päiväkodin kanssa samaan aikaan uuteen rakennukseen mahtuisi myös heti jo osa "sirpaleyksiköistä". Miekkarinteen korjaus toimisi rakennuksen käyttöä ylläpitävänä korjauksena.
2. Kaupungin omista yksiköistä vapautuvat Kulmalan sekä Tuulentuvan kiinteistöt. Kulmalan kiinteistölle löytyy todennäköisesti kaupungin omaa käyttöä jatkossakin kiinteistön vapautuessa päiväkotikäytöstä. Viranhaltijavalmistelussa kohdetta on kaavailtu soveltuvaksi kohteeksi esimerkiksi perhekeskuksen käyttöön, joka nyt toimii Kennäntie 4:n kiinteistössä. Tuulentuvan kiinteistölle ei todennäköisesti enää löydy käyttöä kaupungin omista yksiköistä, vaan se on viranhaltijavalmistelussa suunniteltu luovuttavaksi kiinteistöksi. Tuulentuvasta luopumista on käsitelty kappaleessa "Muut taloudelliset vaikutukset". Kulmalan

yksiköstä voidaan luopua kokonaisuudessaan, mikäli perhekeskus mahtuisi rakennettavan päiväkodin tiloihin. Tämä on varteenotettava vaihtoehto tulevina vuosina, joka vähentää riskiä sille, että rakennettavaan päiväkotiin syntyisi käyttämätöntä tilaa kovin nopeasti.

3. Kennäntie 4:n kiinteistö on Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy:n omistuksessa. Kohde on entinen myymälävarastorakennus / varikko, ja soveltuisi esimerkiksi Viitasaaren kaupungin Kunnossapidon varikoksi.

Kunnossapito toimii tällä hetkellä Teollisuustie 9:n kiinteistössä (entinen musiikkiopisto, nk. Jaiko). Mikäli Kunnossapito siirtyy pois Teollisuustie 9:stä, mahdollistaisi siirto osaltaan Teollisuustie 9:n tulevien tavoitteiden saavuttamista (purkaminen / osittain purkaminen). Teollisuustie 9 on Viitasaaren koulutuskiinteistö Oy:n omistuksessa, jonka puolestaan omistaa Viitasaaren kaupunki. Teollisuustie 9:n toimintakulut ovat olleet vuoden 2024 tilinpäätöksessä **199 552 €**, sisältäen vastikkeita 95 161 €, lämmityskuluja 38 939 € sekä sähkökuluja 23 191 €. Vuoden 2024 vuokrausasteella kiinteistön alijäämä on ollut **126 339 €**, eikä rakennuksen alijäämää voida pienentää merkittävästi vuokria nostamalla, koska tilat ovat todella korjausvelkaisia, eikä tiloissa ole tilojen osalta paljoakaan täysin vuokraamatta. Elinympäristön ja asumisen lautakunta on esittänyt mm. talousarviovalmistelun yhteydessä, että Teollisuustie 9:n jatkokäyttöön pitää suhtautua erittäin kriittisesti. Vuoden 2025 osalta kiinteistön kulut ovat kasvussa, johtuen mm. Kaukolämmön hinnan noususta.

Edellä mainitut asiat ovat osa kiinteistöstrategia valmistelua, eikä tässä raportissa ole tarve käydä kaikkia mahdollisia vaikutuksia läpi, mutta edellä mainitut esimerkit tukevat uuden yksikön rakentamista. Monen muun asian eteenpäinvieminen on haastavampaa, jos nykyisiä varhaiskasvatuksen tiloja ei voida ottaa muuhun käyttöön, esimerkkinä kunnossapidon tilantarve.

KAUPUNKISTRATEGIA

Viitasaaren kaupunkistrategia 2022–2026 visiona on olla 10 000 asukkaan ja kausiasukkaan elinvoiman kasvava seutukeskus vuoteen 2035 mennessä. Strategisiin päämääriin kuuluu:

1. Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana.
2. Viihtyisää asumista keskustasta kyliin.
3. Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen.
4. Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari.

Hanke ei ole ristiriidassa kaupunkistrategian tavoitteiden kanssa, vaan voidaan todeta, että varhaiskasvatus on osa jokaista strategista päämäärää.

Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoima tukijalkana:

Varhaiskasvatuksen kehittäminen voidaan katsoa olevan olennainen osa kaupungin elinkeinoelämän tukemista. Varhaiskasvatusyksikön on esimerkiksi mukauduttava työelämän muutoksiin, sekä myös olennaista työikäisten aikuisten houkuttelevuuden lisäämisessä. Onnistuessaan varhaiskasvatus tukee myös elinkeinoelämän tarpeita. Viitasaarella vuorohoidon tarve on kasvanut erityisesti elinkeinoelämän muutosten vuoksi, joka vaikuttaa olennaisesti nykytilanteen toimivuuteen.

Viihtyisää asumista keskusta kyliin:

Päiväkotihankkeella on vaikutuksia keskustajaman palveluihin.

“Vahvistetaan kuntakeskuksen ja kylien viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta varmistamalla yksityisten ja julkisten palvelujen saatavuus”

hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen:

“Edistetään nuorten turvallista kasvua ja perheiden hyvinvointia”

Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari

Viitasaaren kaupunginvaltuusto on 2025 talousarviossaan asettanut sivistystoimelle strategiseksi päämääräksi varmistaa laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut, erityisesti alle 3-v. Ryhmät ja vuorohoito.

Toimenpiteinä valtuuston hyväksymässä talousarviossa on “Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen, varhaiskasvatusyksiköiden määrän ja palvelukokonaisuuden selkeyttäminen”. Vaka-työryhmän työ on olennainen osa valtuuston asettamien tavoitteiden täyttämistä.

Muut taloudelliset vaikutukset

Muiden hallintopalveluiden vaikutukset ovat pieniä. Merkittävimmät vaikutukset liittyvät alaskirjauksiin, jotka realisoituvat, mikäli kohteita esimerkiksi myydään.

Hallintopalveluiden sisäisesti laskutettavat

Yhdessä yksikössä toimimalla voidaan vähentää henkilöstömäärää ja –kustannuksia. Tällä on edelleen vaikutusta hallinnon tukipalvelujen kustannuksiin ja niiden jakoon. Tarkkaa euromäärää ei ole laskettavissa, mutta vaikutuksia voidaan arvioida seuraavasti:

- Henkilöstöhallinnon kustannukset perustuvat henkilöstömäärään
- Pienempi henkilömäärä vähentää ulkoisia tietohallinnon kustannuksia
- Pienempi henkilömäärä vähentää palvelutarvetta tietohallinnon ulkoisissa kustannuksissa

Hallintopalveluiden kustannukset eivät näyttele merkittävää roolia tässä asiakokonaisuudessa.

Taloudelliset kertaerät

Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa täytyy huomioida myös alaskirjaukset, joita kohdistuu Tuulentupaan, Muksumäkeen sekä Taikataskuun. Alas kirjattavaa on 31.12.2024 mukaan:

- Taikatasku 29 477,54 euroa
- Muksumäki 8 943,85 euroa
- Tuulentupa 173 280,00 euroa

Mahdollisissa alaskirjauksissa on huomioitavaa se, että hyödynnettävissä olevat kalusteet ja kiinteät rakenteet (pihan leikkivälineet, kaappisängyt, mahdollinen irtaimisto) siirretään uuteen sijaintiin. Toisin sanoen, esimerkiksi taikataskun tiloihin tehdyt hankinnat ovat edelleen kaupungilla käytettävissä suurelta osin, vaikka taikatasku investointeineen poistetaan taseesta kokonaan.

Vapautuvista kohteista Tuulentuvan kiinteistölle ei todennäköisesti enää löydy käyttöä kaupungin omista yksiköistä. Kyseessä on alun perin omakotitaloksi rakennettu kiinteistö. Rakennukset ovat hyväkuntoisia ja hyvällä sijainnilla ja sijaitsevat omalla kiinteistöllään 931–401–1–459 “RÖNTYLÄ”, tontin koko 1910 m². Myymisestä ei ole tehty arviota auktorisoidulla kiinteistöarvioijalla. Elinympäristön ja Asumisen Palvelualueen viranhaltijoiden arvio myyntitulosta on 100 000 - 150 000 euroa. Kyse on vuonna 2008 valmistuneesta omakotitalosta, jonka arvo ei voi olla merkittävästi pienempi kuin on kirjanpidon tasearvo.

Nykytilannetta puoltavat vaikutukset

Nykytilanne koostuu Marjametsän ja miekkarinteen päiväkotien lisäksi neljästä tilapäiseksi suunnitellusta päiväkotiyksiköstä: Taikatasku, Kulmala, Tuulentupa ja Muksumäki.

Neljä (4) hajasijoitettua päiväkotia on hyvin eri tasoisia. Parhaimmillaan yksiköiden voidaan kokea olevan kodinomaisempia, koska tilat ovat pienempiä, puutteistaan huolimatta.

Perhetilanteesta ja perheen asuintilanteesta ja autotilanteesta riippuen, pienet päiväkodit hajautettuna ovat enemmän lähipalvelua kuin se, että päiväkotia olisi vain Isoaholla ja vain marjametsän lähellä keskusta-alueen lapsille.

Myös positiivisena vaikutuksena voidaan pitää sitä, ettei kaupungin taseeseen tarvitse rakentaa uusia rakennuksia. Investointi- ja tasevaikutusten lisäksi nykytilanteessa vältytään rakennuttamisprosessilta, joka vie varsinkin elinympäristön ja asumisen palvelualueen resursseja.

Liikennepuistoa ei myöskään tarvitse ottaa pois nykyisestä käytöstä, mikäli jatketaan nykyisissä tiloissa.

Muut kiinteistöt

Työryhmässä on käyty läpi vaihtoehtoja päiväkodin sijoittamisesta myös mahdollisiin muihin kaupunkikonsernin omistamiin kiinteistöihin. Muutostöiden kasvaessa voidaan puhua samoista neliöhintakustannuksista, verrattuna päiväkeskuksen tavoitehintaarvioon. Vapautuvia tiloja on mahdollisesti esimerkiksi kaupungintalon sosiaalitoimiston siipi sekä vanhainkoti Lehtolan kiinteistö, joista hyvinvointialue on luopumassa tai suunnitellut luopuvansa.

Kaupungintalon osalta on todettava, että tilat vaativat mittavia muutoksia, eikä kaupungintalolle saisi kuin korkeintaan kahden ryhmän päiväkodin. Tilamuutokset olisivat kompromisseja, kuten ryhmien yhteinen sisäänkäynti, ja kaupungintalon piha-alueen hyödyntäminen. Kaupungintalolla oli aiemmin päiväkotiryhmä nykyisen perheneuvolan tiloissa, ja tiloista tuli ilmoituksia riittämättömästä ilmanvaihdosta sekä piha-alueiden riittämättömyydestä. Kaupungintaloon siirtyminen ei poistaisi usean ryhmän ongelmaa, eikä esimerkiksi henkilöstömitoituksessa käytännössä säästöjä syntyisi ollenkaan. Hyöty syntyisi siitä, ettei tarvitsisi vuokrata esimerkiksi seurakunnalta Taikataskun tiloja.

Lehtolan rakennukseen muuttaminen on myös ollut aiemminkin selvityksessä. Tällä hetkellä Lehtolan uudelleen vuokraamisesta yrityskäyttöön on neuvottelut käynnissä, ja kiinteistö soveltuu hyvin täydentävään vanhustalpalveluun, esimerkiksi ei-ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Ensijaisesti kaupungin tulisi saada Lehtolaan jatkuvuutta nykyisen käyttötarkoituksen mukaisesti, jolloin kiinteistöön ei kohdistu mittavia muutospaineita. Vanhusten palveluiden pysyvyys on paikkakunnalla

tärkeää. Päiväkotikäytössä kiinteistön rivitalot jäisivät hyödyntämättä, ja niiden vuokrakäyttö olisi haasteellista päiväkotikäytön kanssa.

Käyttötarkoituksen muutokset ovat joka tapauksessa kalliita, varsinkin kun muutosten yhteydessä tulee väistämättä tarve tehdä pakollisia peruskorjaustoimenpiteitä. Kalliita muutostöitä, ilman että myös peruskorjaustason remontti toteutettaisiin saman aikaisesti, tulee välttää, jotta vältetään ylimääräisiltä elinkaarikustannuksilta ja keskeytyksiltä. Lehtolan tilat eivät sellaisenaan sovellu päiväkotikäyttöön.

Päiväkeskuksen muuntamista päiväkotikäyttöön (2,6 miljoonaa euroa) voidaan pitää hyvänä vertailukohtana, kuinka paljon esimerkiksi Lehtolan käyttötarkoituksen muutos tulisi maksamaan peruskorjauskuluineen.

Kaupunki on jo nykyisissä päiväkodin väistötiloissa hyödyntänyt ja selvittänyt kaupungin tilojen käytettävyyttä koko konsernin tasolla, ja varhaiskasvatuksen tilaratkaisuissa on pystytty hyödyntämään kaupungin olemassa olevia tiloja. Perhekeskus on WYP Oy:n tiloissa, Muksumäki toimii VVA Oy:n tiloissa ja Tuulentupa sekä Kulmala ovat kaupungin omissa tiloissa. Viimeisimpänä toteutetulle Taikataskun päiväkotiryhmälle tiloja selviteltäessä kaupunkikonsernin tiloissa ei enää ollut järkeviä vaihtoehtoja, jolloin päädyttiin vuokraamaan tilat seurakunnalta. Taikataskun hankkeen jälkeen kaupungilla ei ole merkittäviä muutoksia kiinteistökannassa.

Siirtokelpoisen päiväkodin rakentamisen investointikustannukset

Elementtitoimituksen kokonaishinta on 1 284 552 € (alv 0 %). Toimitussisällön urakkaraja on perustusten yläpinta. Perustukset, maatyöt, sähkö, kaukolämpö, vesi- ja viemäriliittymät sekä pihatyöt kuuluvat tilaajalle.

Varmistettu budjettihinta sokkelipalkkielementille on 150 €/m. Ottaen huomioon yksittäiset pilarianturat, luiskat ym. Perustusratkaisut, perustusten hinta on arviolta noin 35 000 €. Maatyöt pitävät rakennuksen osalta sisällään pintamaiden poiston, murskeella maan noston ympäröivän maanpinnan yläpuolelle, salaojituksen ja routaeristystyöt. Rakennuksen perustus- ja maanrakennustyöt ovat arviolta noin 50 000–60 000 €.

Vesi- ja viemäriliittymäliittymä n. 8 000 €, sähköliittymä n. 9000 €, kaukolämpöliittymän hinnaston osalta arvio riippuu tilausvesivirtaamista ja muista tarkemmista parametreista, työryhmän käytössä olleiden tietojen perusteella siihen tulisi varata noin 15 000 €.

Pihatöihin ei ole tarve ostaa uutta aitaelementtiä eikä uusia varusteita, koska luovuttavista kohteista on siirrettävissä leikkivälineitä, aitoja ja liikennepuiston valmiit välineetkin ovat hyödynnettävissä. Piha-alue on tasainen, jolle tulee toteuttaa

uudelleen järjestelyä ja alueittain myös asfaltin poistoa ja uusia istutuksia ja ehyitä piha-alueita.

Rakentamiskustannukset ottaen huomioon hankevaraukset ja edellä mainitut rakennusosat ja liittymät, tulee olemaan yhteensä enintään 1 550 000 € (alv 0 %).

Poistorasite esimerkiksi 20 vuoden poistoajalla jää alle 80 000 € vuodessa.

Käyttökustannukset on huomioitu Tilapalvelun kustannuksissa, käyttökustannukset putoavat nykytilanteeseen verrattuna.

Johtopäätökset ja työryhmän esitys

Työryhmä esittää sivistyslautakunnalle esityksenä vielä 2025 vuoden aikana siirtoelementtipäiväkodin rakentamista Liikennepuiston tontille, ja esittää talousarviomuutoksena vuodelle 2025 yhteensä 1 450 000 € lisämäärärahaa siten, että "varhaiskasvatuksen tilaratkaisut" -investoinnin vuoden 2025 investointi olisi yhteensä 1 550 000 €. Lisäksi työryhmä esittää, että taloussuunnitteluvuosilta 2026 poistetaan tuleva investointivaraus.

Perustelut:

Työryhmän näkemyksen mukaan Marjametsän laajentaminen nähdään verrattain kalliina (n. 3 miljoonaa euroa) investointina, eikä työryhmä lähde esittämään tätä edelleen hallitukselle ja valtuustolle. Myös muihin kiinteistöihin rakentaminen käyttötarkoituksen muutoksella tulee kalliimmaksi, tai vaihtoehtoisesti tiloja, joilla ei ratkaise myös toiminnallisia puutteita, ei voida myöskään saavuttaa käyttötalouden säästöjä.

Perusteena on hinnan lisäksi tilojen muuntojoustavuuden menettäminen, koska tilat olisivat aina päiväkodin yhteydessä. Lisäksi laajennusrakentaminen aiheuttaa rakennusaikaista haittaa päiväkotitoiminnalle, joka voi vaatia väistötilan tarvetta.

Erillinen päiväkotisiirtokelpoisilla elementeillä Marjametsän läheisyyteen tuo muuntojoustavuuden tilojen käyttötarkoitukseen tulevaisuudessa. Lisäksi riippumatta siitä, toteutuuko lapsimääräennusteet tulevan 15 vuoden aikana, vai onko tilatarve pysyvää - elementit soveltuvat molempiin kehitysvaihtoehtoihin.

Sijainnin osalta luonnoksissa esitetty liikennepuisto on työryhmän näkemyksen mukaan paras vaihtoehto, koska alue on helposti muunneltavissa päiväkotikäyttöön, on tasainen perustaa ja päiväkotipystyisi hyödyntämään vanhan Haapaniemen päiväkodin metsäaluetta toimintoiheen päivittäisessä käytössä. Myös päiväkodilta on saavutettavissa kirjasto, areena, savivuori, urheilukenttä.

Uuden päiväkotikäyttöön suunnitellun päiväkodin rakentaminen on työryhmän näkemyksen mukaan lapsi- ja perhemyönteinen ratkaisu. Tämä on perusteltavissa lapsen edun mukaisena päätöksenä (varhaiskasvatuksen vaikutukset). Investointi on maltillinen verrattuna muihin ratkaisuihin. Investoinnin poistorasite n. 80 000 € on pieni verrattuna saavutettuihin kustannussäästöihin.

Yhteenlasketut käyttötalouden säästöt olisivat karkeasti noin 208 000 €, sisältäen pääosin henkilöstökuluja, mutta myös palvelunostokuluja. Sivistyspalveluille käyttötalouden säästöt vähennettynä poistoilla tarkoittaa nettona noin 128 000 € positiivista tulosvaikutusta.

Vahvana päiväkotinvestointia puoltavana tekijänä voidaan pitää myös kiinteistö- ja kaupunkistrategian mukaisia vaikutuksia ja mahdollisuuksia. Vaikutuksia, joilla saavutetaan taloudellisia säästöjä pitemmän aikavälin suunnittelulla, ja pitemmän aikavälin nettomäärällisen kiinteistömäärän vähentämisenä ja yhteiskuntarakenteen tiivistämisenä. Investointi tukee korjausvelkaisimmista kiinteistöistä luopumista.